

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ
ΚΥΡΙΑΚΗ 30 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2016
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος Πρωταγόρας 324A-C

ὅσα γὰρ ἡγοῦνται ἀλλήλους κακὰ ἔχειν ἄνθρωποι φύσει ἢ τύχῃ, οὐδεὶς θυμοῦται οὐδὲ νοθετεῖ οὐδὲ διδάσκει οὐδὲ κολάζει τοὺς ταῦτα ἔχοντας, ἵνα μὴ τοιοῦτοι ᾦσιν, ἀλλ' ἐλεοῦσιν· οἷον τοὺς αἰσχροὺς ἢ σμικροὺς ἢ ἀσθενεῖς τίς οὕτως ἀνόητος ὥστε τι τούτων ἐπιχειρεῖν ποιεῖν; ταῦτα μὲν γὰρ οἶμαι ἴσασιν ὅτι φύσει τε καὶ τύχῃ τοῖς ἀνθρώποις γίγνεται, τὰ καλὰ καὶ τὰναντία τούτοις· ὅσα δὲ ἐξ ἐπιμελείας καὶ ἀσκήσεως καὶ διδαχῆς οἴονται γίνεσθαι ἀγαθὰ ἀνθρώποις, ἐὰν τις ταῦτα μὴ ἔχη, ἀλλὰ τὰναντία τούτων κακὰ, ἐπὶ τούτοις που οἱ τε θυμοὶ γίνονται καὶ αἱ κολάσεις καὶ αἱ νοθετήσεις. ὧν ἔστιν ἓν καὶ ἡ ἀδικία καὶ ἡ ἀσέβεια καὶ συλλήβδην πᾶν τὸ ἐναντίον τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς·

ἔνθα δὴ πᾶς παντὶ θυμοῦται καὶ νοθετεῖ, δῆλον ὅτι ὡς ἐξ ἐπιμελείας καὶ μαθήσεως κτητῆς οὔσης. εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὸ κολάζειν, ὧ Σώκρατες, τοὺς ἀδικοῦντας τί ποτε δύναται, αὐτό σε διδάξει ὅτι οἱ γε ἄνθρωποι ἡγοῦνται παρασκευαστὸν εἶναι ἀρετῆν. οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας πρὸς τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων καὶ τούτου ἕνεκα, ὅτι ἠδίκησεν, ὅστις μὴ ὥσπερ θηρίον ἀλογίστως τιμωρεῖται· ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζειν οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἕνεκα ἀδικήματος τιμωρεῖται—οὐ γὰρ ἂν τό γε πραχθὲν ἀγέννητον θείῃ— ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν, ἵνα μὴ αὐθις ἀδικήσῃ μήτε αὐτὸς οὗτος μήτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα. καὶ τοιαύτην διάνοιαν ἔχων διανοεῖται παιδευτῆν εἶναι ἀρετῆν· ἀποτροπῆς γοῦν ἕνεκα κολάζει. ταύτην οὖν τὴν δόξαν πάντες ἔχουσιν ὅσοι περ τιμωροῦνται καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. τιμωροῦνται δὲ καὶ κολάζονται οἱ τε ἄλλοι ἄνθρωποι οὓς ἂν οἴωνται ἀδικεῖν, καὶ οὐχ ἡκιστα Ἀθηναῖοι οἱ σοὶ πολῖται· ὥστε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ Ἀθηναῖοί εἰσι τῶν ἡγουμένων παρασκευαστὸν εἶναι καὶ διδακτὸν ἀρετῆν. ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται οἱ σοὶ πολῖται καὶ χαλκῶς καὶ σκυτοτόμου συμβουλευόντος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι διδακτὸν καὶ παρασκευαστὸν ἡγοῦνται ἀρετῆν, ἀποδέδεικταί σοι, ὦ Σώκρατες, ἱκανῶς, ὡς γέ μοι φαίνεται.

Α. Νὰ μεταφραστῆ ἀπὸ τὸ παραπάνω ἀπόσπασμα τὸ τμήμα ἔνθα δὴ πᾶς παντὶ θυμοῦται καὶ νουθετεῖ.... καὶ ἰδία καὶ δημοσία

Μονάδες 10

Β1. Μὲ ποιά συλλογιστική προσπαθεῖ ὁ Πρωταγόρας νὰ ἀποδείξει στὸ Σωκράτη τὸ διδακτὸν τῆς ἀρετῆς στὸ ἀπόσπασμα (καὶ στὶς δύο παραγράφους) πὺ σᾶς δίνεται; Νὰ συγκρίνετε τὸν λόγο τοῦ Πρωταγόρα γιὰ τὴν τιμωρία μὲ τὸ παρακάτω ἀπόσπασμα καὶ νὰ καταδείξετε τὴν καινοτομία τῶν λεγομένων τοῦ:

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ:

γιὰ τὸν ἔβδομο θὰ μιλήσω τώρα πὺ βρίσκεται στὴν ἔβδομη πύλη, γιὰ τὸν δικὸ σοῦ ἀδερφὸ (τὸν Πολυνείκη), πὺ ἐξαπολύει κατάρεις ἔναντιὸν τῆς πόλης· λέει, λοιπόν, **ὅτι**, ἀφοῦ ἀνέβει στοὺς πύργους καὶ κοινοποιήσει τὴν ἐπιστροφή τοῦ, τραγουδώντας νικητήριον παιᾶνα, πὺ θὰ ἀναφέρεται στὴν ἄλωση τῆς πόλης, **θὰ συγκρουστῆ μαζί σου καὶ ἢ θὰ πεθάνει δίπλα σου σκοτώνοντάς σε, ἢ ἐσένα, πὺ τὸν ἀτίμασες ἐξορίζοντάς τόν, θὰ σε ἐκδικηθεῖ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο....**

(Αἰσχύλου Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας 631-638)

Μονάδες 15

Β2. «ὅσα δὲ ἐξ ἐπιμελείας καὶ ἀσκήσεως καὶ διδαχῆς οἴονται γίνεσθαι ἀγαθὰ ἀνθρώποις, ἐάν τις ταῦτα μὴ ἔχη, ἀλλὰ τάναντία τούτων κακά, ἐπὶ τούτοις πὺ οἶ τε θυμοὶ γίνονται καὶ αἱ κολάσεις καὶ αἱ νουθετήσεις.»· Ὁ Πρωταγόρας κάνει κάποιες παρατηρήσεις (θυμοὶ, κολάσεις, νουθετήσεις) γιὰ ὅσους ἐπιδεικνύουν συμπεριφορὰ ἀντίθετη πρὸς αὐτήν, πὺ ἀρμόζει στὸν καθιερωμένο ἠθικὸ κώδικα. **Ἀναζητήστε αὐτὲς στὸ παρακάτω ἀπόσπασμα καὶ νὰ τὶς κρίνετε:**

“Στὴν πραγματικότητα ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν παιδικὴ ἡλικία νὰ διδάσκουν καὶ νὰ νουθετοῦν, συνεχίζοντας γιὰ ὅλη τὴ ζωὴ. Ἀμέσως μόλις ἀρχίσει νὰ καταλαβαίνει ἓνα παιδὶ τὶ τοῦ λένε, καὶ ἢ παραμᾶνα τοῦ καὶ ἢ μητέρα τοῦ καὶ ὁ παιδαγωγὸς τοῦ καὶ ὁ ἴδιος ὁ πατέρας τοῦ ἀγωνίζονται γι’ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, γιὰ τὸ πὺς δηλαδὴ θὰ βελτιωθεῖ τὸ ἀγόρι, διδάσκοντάς τὸ γιὰ κάθε τοῦ πράξη καὶ γιὰ κάθε τοῦ λόγο καὶ ἐξηγώντας τοῦ ὅτι αὐτὸ εἶναι δίκαιο καὶ τὸ ἄλλο ἄδικο, καὶ ὅτι αὐτὸ εἶναι καλὸ καὶ τὸ ἄλλο αἰσχρὸ, καὶ αὐτὸ ὅσιο καὶ ἐκεῖνο ἀνόσιο, καὶ ὅτι αὐτὰ πρέπει νὰ τὰ κάνεις καὶ αὐτὰ νὰ μὴν τὰ κάνεις. Κι ὅταν ἀκούει μὲ τὴ θέληση τοῦ, πάει καλά. Ἐὰν ὅμως δὲν

ὕπακούει, τότε, μὲ τις ἀπειλὲς καὶ τὰ χτυπήματα τὸ "ἰσιώνουν", σὰν δέντρο πὸν λυγίζει καὶ γέρνει. Κι ὕστερα, ὅταν τὸ στέλνουν στοὺς δασκάλους, δίνουν ἐντολὴ νὰ ἐπιμεληθεῖ ὁ δάσκαλος περισσότερο τὴν εὐκοσμία τῶν παιδιῶν, παρὰ τὰ γράμματα καὶ τὴ μουσικὴ. Καὶ οἱ δάσκαλοι ἄλλωστε γι' αὐτὸ φροντίζουν κυρίως. Καὶ μόλις τὰ ἀγόρια μάθουν τὰ γράμματα καὶ εἶναι σὲ θέσῃ στὸ ἐξῆς νὰ καταλάβουν ἓνα γραπτὸ κείμενο, ὅπως μέχρι τώρα καταλάβαιναν τὸν προφορικὸ λόγον, τὰ βάζουν, καθισμένα στὰ θρανία τοὺς, νὰ διαβάζουν δυνατὰ τὰ ποιήματα τῶν μεγάλων ποιητῶν καὶ τὰ ἀναγκάζουν νὰ μάθουν ἀπ' ἐξω αὐτὰ τὰ ἔργα, στὰ ὁποῖα ὑπάρχουν πολλὲς συμβουλές, ἀλλὰ καὶ ἀναλύσεις γιὰ τὰ πράγματα, καὶ ἔπαινοι καὶ ἐγκώμια γιὰ τοὺς ἀρχαίους ἥρωες, προκειμένου τὸ ἀγόρι νὰ θελήσει νὰ τοὺς μιμηθεῖ καὶ νὰ ἔχει τὴν διάθεσιν νὰ γίνῃ παρόμοιος [...].

Καὶ ὅταν πιά φύγουν αὐτοὶ [δηλ. οἱ νέοι ἄνδρες] ἀπὸ τοὺς δασκάλους, ἡ πόλις, μὲ τὴ σειρὰ τῆς, τοὺς ἀναγκάζει νὰ μάθουν τοὺς νόμους καὶ νὰ ζοῦν σύμφωνα μὲ αὐτούς, ὥστε νὰ μὴν ἐνεργοῦν ἀπὸ μόνοι τοὺς καὶ ὅπως νομίζουν οἱ ἴδιοι [...]. Ἔτσι, καὶ ἡ πόλις, ὑπογραμμίζοντας τοὺς νόμους, αὐτὰ τὰ ἐπινοήματα τῶν καλῶν, παλαιῶν νομοθετῶν, ἀναγκάζει καὶ ὅσους ἀσκοῦν ἓνα ἀξίωμα καὶ ὅσους ἄρχονται νὰ συμμορφώνονται μὲ αὐτούς. Ἐκεῖνος δὲ ὁ ὁποῖος τοὺς παραβαίνει, ὑφίσταται κυρώσεις καὶ οἱ κυρώσεις αὐτὲς ὀνομάζονται, καὶ σὲ σᾶς ἐδῶ [δηλ. στὴν Ἀθήνα] καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα μέρη, εὐθύνες, λῆς καὶ ἡ δικαιοσύνη ξαναβάζει [τὸν παραβάτη] στὴν εὐθεία. Ἐνῶ λοιπὸν εἶναι τόσο μεγάλη ἡ προσπάθεια πὸν καταβάλλεται γιὰ τὴν ἀρετὴ καὶ στὸ ἰδιωτικὸ καὶ στὸ δημόσιον ἐπίπεδον, ἐσὺ Σωκράτη ἐκπλήττεσαι καὶ ἀπορεῖς ἂν ἡ ἀρετὴ εἶναι διδακτὴ; Τὸ ἐκπληκτικὸ ὅμως θὰ ἦταν μᾶλλον τὸ νὰ μὴν μπορεῖ νὰ διδαχθεῖ ἡ ἀρετὴ."

(Πλάτωνος Πρωταγόρας 325c5 - 326e5)

Μονάδες 15

B3. Μὲ ποιὸ τρόπο ὁ Πλάτωνας μᾶς εἰσαγάγει στὸ ἔργον «Πρωταγόρας»; Πῶς ἀξιολογεῖται τὸ τέχνασμα αὐτὸ τοῦ Πλάτωνος;

Μονάδες 10

B4. Νὰ γράψετε δύο ὁμόρριζα τῆς ἀρχαίας ἢ τῆς νέας ἐλληνικῆς, ἀπλὰ ἢ σύνθετα, γιὰ τὶς παρακάτω λέξεις: ἴσασιν, κτητῆς, ἀλογίστως, κολάζειν, ἱκανῶς

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ὁ δέ με ποιεῖ μάλιστ' ἀπορεῖν, ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ, ὅτι οὐ πάντες ἴσως ἐπὶ πᾶσι τοῖς κατηγορουμένοις ὁμοίως ὀργίζεσθε, ἀλλ' ἕκαστός τι ὑμῶν ἔχει πρὸς ὁ βούλοιο ἂν με πρῶτον ἀπολογεῖσθαι· ἅμα δὲ περὶ πάντων εἰπεῖν ἀδύνατον. Κράτιστον οὖν μοι εἶναι δοκεῖ ἐξ ἀρχῆς ὑμᾶς διδάσκειν πάντα τὰ γενόμενα καὶ παραλείπειν μηδέν. Ἄν γὰρ ὀρθῶς μάθητε τὰ πρᾶχθέντα, ῥαδίως γνώσεσθ' ἅ μου κατεψεύσαντο οἱ κατήγοροι. Τὰ μὲν οὖν δίκαια γινώσκειν ὑμᾶς ἡγοῦμαι καὶ αὐτοὺς παρεσκευάσθαι, οἷσπερ ἐγὼ πιστεύσας ὑπέμεινα, ὀρῶν ὑμᾶς καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις καὶ ἐν τοῖς δημοσίοις περὶ πλείστου τοῦτο ποιουμένους, ψηφίζεσθαι κατὰ τοὺς ὄρκους· ὅπερ καὶ συνέχει μόνον τὴν πόλιν, ἀκόντων τῶν οὐ βουλομένων ταῦτα οὕτως ἔχειν.

Ἄνδοκίδης περὶ τῶν μυστηρίων 8-9

A. Νὰ μεταφραστῆ τὸ ἄνωθεν κείμενο

Μονάδες 20

B1. Νὰ δοθοῦν οἱ ζητούμενοι τύποι :

ἐρῶ : γ' ενικό οριστικής παθητικού αορίστου

Κράτιστον : το αντίστοιχο επίρρημα στον θετικό βαθμό

παραλείπειν : β' ενικό οριστικής παρακειμένου ίδιας φωνής

μάθητε : γ' πληθυντικό ευκτικής μέλλοντα

ῥαδίως : αιτιατική ενικού αρσενικού γένους στον συγκριτικό βαθμό του αντίστοιχου επιθέτου

γνώσεσθ' : απαρέμφατο αορίστου Β'

ὑπέμεινα : β' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα ίδιας φωνής

ψηφίζεσθαι : γ' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα

συνέχει : β' ενικό προστακτικής αορίστου Β' ίδιας φωνής

ἀκόντων : αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου γένους

Μονάδες 10

B2α. Νὰ ἀναγνωριστοῦν συντακτικὰ οἱ ὑπογραμμισμένες λέξεις τοῦ κειμένου

Μονάδες 6

B2β. Να αναγνωριστούν οι αναφορικές προτάσεις του κειμένου (φύση-θέση)
Μονάδες 3

B2γ. πιστεύσας : να αναγνωριστεί και να αναλυθεί ή μετοχή Μονάδα 1

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμία άλλη σημείωση.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μολύβι μόνο για σχέδια, διαγράμματα και πίνακες.
5. Να μη χρησιμοποιήσετε χαρτί μιλιμετρέ.
6. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
7. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
8. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΝΑΤΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ